

TĒVIŠKĒS AIDAI

Nr. 24 (1419) 1984 m. birželio 22 d.

Melbourne

XXIX M E T A I

„Jeigu jums reikia krikščionių kraujo“

Trys lietuvaitės ryžtasi kentėti už kunigus dvidešimčiai metų kalėjimo ir koncentracijos lagerio

Sveicarijoje leidžiamas tarptautinis žinių biuletinis „Glaube in der 2 Welt“ (Tikėjimas antrajame pasaulyje) savo paskutiniame numeryje tris didelius puslapius skiria žinioms iš Lietuvos. Pirmoje vietoje biuletinis skelbia trijų lietuvaičių - Aldonos Sukytės, Bronislavos Valaitytės ir Janinos Judikevičiūtės - pareiškimą TSRS ir LTSR generaliniam prokuroram. Pareiškimo autorės protestuoja prieš grubų saugumo darbuotojų elgesį kun. Sigitą Tamkevičiaus teismo metu. Saugumo darbuotojai neleido jom įeiti į teismo salę ir vien už tai, kad norėjo dalyvauti teisme, paskyrė nuo penkių iki dešimties parų arešto. Toks saugumo darbuotojų elgesys - rašo lietuvaitės - yra aiškus įrodymas, kad teisiamas nekaltas žmogus, nes teisingumas nebijo viešumo. Būdamas uždarytos kameros be jokios kaltės, kaip ir nuteistieji kunigai, pasiryžome pakeisti taip labai reikalingus Lietuvai kunigus: Alfonsą Svarinską ir Sigitą Tamke-

vičių ir užimti jų vietas lageryje. Kiekviena iš mūsų sutinkame atlikti abiejų kunigų bausmę kartu, tai yra 13 metų griežto režimo lagerio ir septynerius metus tremties. „Generalini prokurore, - bai-

gia pareiškimą trys lietuvaitės, — gražinkite Lietuvai kunigus, kurie nepadarė jokio nusikaltimo. Jeigu jums reikia krikščionių kraujo, tai leiskite mums pakeisti taip reikalingus mūsų tautai kunigus ir atlikti už juos visą bausmės laiką“.

LRTV

Lietuvių kultūros lobynas

Čikagos Lietuvių Jaunimo Centro patalpose nuo praėjusių metų veikia profesoriaus dr. Račkausko vadovaujamas Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centras. Jis apima Pasaulio Lietuvių Bendruomenės archyvą, Pedagoginį Lituanistikos Institutą, lietuvių muzikologijos archyvą, biblioteką, kuri jau turi apie 15 tūkstančių knygų. Centro tikslas kaupti ir išsaugoti ateičiai kultūrinės lietuvių vertybes ir sudary-

ti sąlygas jaunimui studijuoti lituanistiką. Pasaulio Lietuvių Bendruomenės archyvas apima vertingas lituanistikos knygas, lietuvių žurnalus, laikraščius, dokumentines bylas, tautodailės dirbinius. Bibliotekoje yra kaupiamos organizacijų ir privačių asmenų perleidžiamos knygos, kurių yra jau daugiau negu 15 tūkstančių, jų tarpe ir retų leidinių net iš Valančiaus laikų. Juozo Zilevičiaus įrengtame Muzikologijos archyve yra telkiama lietuvių muzikos istorijai svarbi dokumentinė medžiaga. Lituanistikos Tyrimo ir Studijų Centras yra parengęs daugybę vaizduojamųjų, kuriose yra įrašytos paskaitos įvairiomis lituanistinėmis temomis. Visa Lituanistikos Centre sukaupta dokumentinė medžiaga sudaro svarbų lietuvių istorijos ir kultūros lobyną, kuriuo gali pasinaudoti lituanistikos tyrinėtojai — mokslininkai.

LRTV

IŠGELBĖTI ANTANĄ TERLECKĄ

Visa eilė Jungtinių Amerikos Valstybių Kongreso Atstovų Rūmų ir Senato narių pastaruoju laiku išreiškė savo susirūpinimą lietuvių sąžinės belaisvio Antano Terlecko likimu. Tai padaryti juos paskatino Vyriausiojo Lietuvos Išlaisvinimo Komiteto pradėtoji pagalba Antanui Terleckui akcija. Šios akcijos rėmuose seneniai buvo išleistas Eltos informacijų biuletinio anglų kalba specialiai Terleckui skirtas numeris. Įvairūs Amerikos Kongreso nariai tuo būdu arčiau susipažinę su Terlecko likimu, asmeniškai kreipėsi į sovietų ambasadą Vašingtone ir kitas įstaigas, reikšdami susirūpinimą lietuvių sąžinės kalinio likimu ir ragindami jį išlaisvinti. Kongreso atstovė Nancy Johnston pasiūstame laiške Konstantinui Černenkai pažymi, kad Terlecko išlaisvinimas padėtų pagerinti amerikiečių - sovietų santykius.

Ji taip pat pasiuntė laišką pačiam Terleckui, pranešdama apie grupės Kongreso narių pradėtąsias pastangas jam pagelbėti. Į sovietų ambasadorių Vašingtone taip pat kreipėsi Senato užsienio reikalų komisijos pirmininkas Charles Percy. Kiti, kaip senatoriai Bradley, Proxmire, Hollings ir kongresmenas Fas cell, paragino Amerikos valstybės departamentą susirūpinti Antano Terlecko likimu.

LRTV

Antanas Skirka

MES NEGALIME UŽMIRŠTI

Žydėjo dobilai ir pievos
Ir noko ant kalno rugiai,
Kai priešas mūs tautą naikino,
Palinko iš skausmo beržai.

Tėvynė palinko po Kryžium
Ir verkė visa Lietuva,
Kai tūkstančius brolių geriausių
Į mirtį lydėjo tauta.

Girdėjome giesmes ir verksmą,
Ir alpo iš skausmo širdis.
Mūs brolis jaunas prisiekė —
Kovoti, kol laisvė nušvis.

Pasklido po Sibirą broliai
Ir taigas nuklojo kapai,
Tėvynė jų skundą girdėjo:
Mes mirštame tavo vaikai.

Kovokit už laisvę kiekvienas,
Kol priespaudos baigsis laikai!
Mylėkit Tėvynę ir laisvę,
Nes esam didvyrių vaikai!

LIETUVĖ GARBINGŪJŲ ALĖJOJE

Izraelis pagerbė dar vieną lietuvių už žydų gelbėjimą Lietuvoje Antrojo pasaulinio karo metu. Pagerbtoji yra Aleksandra Gylienė, kuri buvo apdovanota Izraelio garbės medaliu ir kurios garbei buvo pasodintas medelis „Garbingųjų Alėjoje“, prie nacių aukom skirto paminklo ir muziejaus. A. Gylienė drauge su dabar jau mirusiu savo vyru Leonu Gyliu, rizikuodami savo gyvybėmis karo metais Raseiniuose padėjo keliom žydų šeimom pabėgti iš vokiečių saugomo geto, jas slapstė, tuo būdu išgelbėdami keliolikos žydų gyvybę. Išgelbėtieji neužmiršo savo geradarių. Pokario metais atsідūrė Izraelyje, kur atitinkamas įstaigas painformavo apie savo pergyvenimus, prašydami, kad jų gelbėtoja A. Gylienė būtų įamžinta žydų ir žmogiskumo istorijoje. Valdžia dabar šį prašymą patenkino.

— Kybartų parapijos aktyvesni tikintieji, kurie bando užstoti sumintąjį (ir nuteistąjį) savo kleboną Sigitą Tamkevičių yra vietinių valdžios atstovų terorizuojami, gasdinami, vadinami ekstremistais.

— Kriauklialaukis Alytaus rajonas. Perna liepos 13 d. ir 25 d. Vilniaus saugume buvo tardomas Kriauklialaukio klebonas Tikinčiųjų Teisėms Ginti Katalikų Komiteto narys kun. Vaclovas Stakėnas. Kunigui atsiskaičius rašyti atsistatydinimo iš komiteto pareiškimą, tardytojas Pilelis po kelias valandas įrodinėjo, jog komiteto veikla yra antivalstybinė, bandė primesti, jog komiteto tikslas tarnauti Vatikanui, Laisvės radijo ir kitoms užsienio radijo stotims.

— Kaunas, 1983 m. rugpjūčio 29 d. apie 8 val. vakare į butą Jauanosios Gvardijos g. Nr. 1, įpuolė būrys milicininkų ir civilių žmonių. Čia rado virš 30 susirinkusių besimeldžiančių tikinčiųjų. Jų tarpe buvo Skaisgirio kleb. kun. Leonardas Jagminas, atėjęs aplankyti ligonės Zofijos Kilaitės. Paklausus, ko susirinkę, tikintieji paaiškino, kad suėjo pasimelsti už neseniai mirusią to buto gyventoją Veroniką Paukštytę. Atvykusieji pareikalavo iš susirinkusiųjų dokumentų. Po ilgų klausinėjimų, surašė visus dalyvavusius ir prigrasino, kad daugiau nebesirinktų.

— Raseiniai. 1983 m. rugsėjo 16 d. Raseinių saugume buvo tardoma Genovaitė Butkuvienė, kodėl į saugumą atėjo prisigėsusį kryželį. Kiek vėliau čekistai įsakė G. Butkuvienėi rašyti pasiaiškinimą, nurodant, kokių tikslu rugpjūčio 29 d. vakare ji buvo Kaune, kur buvo susirinkęs būrelis žmonių ir meldėsi. G. Butkuvienė buvo kaltinama ir už dalyvavimą Viduklės bažnyčios procesijoje.

— Viduklė. 1983 m. rugsėjo 16 d. į Raseinių saugumą buvo iškviešta viduklietė M. Saukienė. Čekistų domino, kas per susirinkimas buvo rugpjūčio 29 d. Kaune, kuriame ji dalyvavo. Užklaustoji paaiškino, kad tai jos asmeninis reikalas ir prašė nesikišti. Čekistas išsikvietė viršininką Gardauską, kuris niekino ir šmeižė Viduklės kleboną kun. A. Svarinską, kaltino M. Saukienę „uoliai laksčiusią“ suimto kunigo reikalais. Trečias čekistas pareiškė: „1947 m. mes tokius pakabinome, pakabinsime ir jus“. Taip jis kartoję keletą kartų, grasindamas areštu, kalėjimu ir Sibiro.

— Kaunas, Tuo pat metu buvo tardomas saugume tik ką grįžęs iš lagerio V. Vaičiūnas. Čekistas ypač puolė jį už tai, kad lapkričio 7 d. buvo Viduklėje ir dalyvavo M. Gavėnaitės bute jam surengtame suitikime. Čekistas labiausiai niūso, kad vidukliškiai esą išniekino lapkričio 7 d. šventę.

— Paskutiniu metu sovietų saugamas masiškai sulaiko siunčiamus kaliniams ir Sibiro tremtiniams laiškus, - praneša LKB Kronika Nr. 61. Labai retai gaunami Lietuvoje laišakai ir iš koncentracijos lagerių: iš kun. A. Svarinskų gauti vos keli laišakai. Negauna laišku Sibiro tremtyje J. Sasnauskas ir kiti.

R. katalikų Bažnyčia okupuotoje Lietuvoje

139 BAŽNYČIOS NETURI NUOLATINIŲ KUNIGŲ

"Anei rašto, anei druko mums turėt neduoda" - šie mūsų dainiaus A. Baranausko (vėliau vyskupo) žodžiai, parašyti apie 1857 metus, labai tinka ir šiandieninei R. Katalikų Bažnyčiai okupuotoje Lietuvoje, kuri jau 44 metai, taigi nuo sovietinių rusų okupacijos pradžios, neturi nė vieno savo religinio laikraščio. Bet ir religinė knyga, Šv. Raštas, maldaknygė, net mažas religinis paveikslėlis ten labai retas svečias.

Be keliolikos okupacijos metais atspausdintų religinių knygų, kiekvienais metais ten vis dėlto išeina griežtai išcenzūruotas "Katalikų kalendorius - žinynas". Turime prieš akis ju 1984 m. laidą, 240 puslapių. Palyginimui - 1982 m. kalendorius tebuvo 152 psl. Taigi šiokia tokia "pažanga".

Šiame leidinyje labai suglaustu būdu pateikiama nemaža duomenų apie R. K. Bažnyčią Lietuvoje. Beje, skaitlinės tikros, nefalsifikuotos, kaip dažnai pas bolševikus priimta (mums nesunku patikrinti), taigi susipažinkime ir palyginkime, kas buvo ir kas dabar yra.

1940 m. laisvoje Lietuvoje buvo: arkivyskupų - vyskupų 12, bažnyčių - 721, koplyčių 256, kunigų 1368, kunigų seminarijų 4 su 470 klierikų, 36 vyrų vienuolynai su 574 vienuoliais, 82 moterų vienuolynai bei jų židiniai su 934 vienuolėmis - seselėmis. Pridėkime dar, kad katalikai turėjo daug įvairių mokyklų, visose valdinėse mokyklose buvo kapelionai, dėstoma tikyba, veikė Teologijos - Filosofijos fakultetas, kariuomenę aptarnavo 26 kariniai kapelionai; gausi katalikiška spauda, daugybė laikraščių bei žurnalų, knygų leidyklos, spaustuviės. Religinės organizacijos turėjo dešimtis ar net šimtus tūkstančių narių. Šiuos "turėjo", būtų galima dar žymiai pratęsti. O kiek šių institucijų yra dabar, po 44 kietos okupacijos metų? Čia mums atsekti padės minėtas kalendorius.

Bažnyčių tėra 630. Taigi kaž kur "pradingo" 91. Neminima nė viena veikianti koplyčia, o juk didžioje jų dalyje buvo nuolat ar tam tikromis progomis atnašaujamos pa maldos. Iš 630 veikiančių bažnyčių tik 491 turi nuolatinį kleboną ar administratorių. 139 bažnyčios yra aptarnaujamos kitų parapijų kunigų, nes savo kunigo neturi. Vyskupų sąrašuose yra 5; 4 eina vyskupijų administratoriaus pareigas, bet tikro ordinaro nėra nė vieno. 66

BRONIUS KVIKLYS
Mūsų specialus bendradarbis
Čikagoje

kunigai eina vikarų pareigas. Nors iš viso kunigų okup. Lietuvoje sąrašuose yra 691, bet 116 kunigų yra nusenusieji altaristai, rezidentai, ligonys. Kurijoje ir seminarijoje dirba 17 kunigų.

Kunigų seminarija tėra viena, ji vadinama Kauno Tarpdiecezinė kunigų seminarija. Klierikų skaičius kiek padidėjęs. Sąrašuose yra 104, bet kiek į jų tarpą yra infiltruotų KGB agentų, kalendoriuje nerašoma... Pagal kursų (jų yra 5) jie taip skirstomi: V - 13, IV - 21, III - 21, II - 21 ir I kurse - 28. Taigi, turint galvoje, kad kiekvienais metais išmiršta apie 20 kunigų, naujų kunigų skaičius (1983 m. buvo išvėntinta 12 kunigų), aiškiai nepakanamas.

1984 metai ir Lietuvoje yra "Kazimieriniai". Tad ir šių metų kalendorius skirtas "Šv. Kazimiero mirties 500 metų jubiliejui". Šiuo reikalu paskelbtoje dedikacijoje, be ko kita, rašoma: "Šventasis Karalaitis Kazimieras, mūsų Tėvynės Globėjas! Mes pagerbiame Tavo atminimą, žavimės Tavo kilnumu, trokštame eiti Tavo takais ir su Tavim meldžiame Lietuvai daugiau šventųjų". Apie kitus dalykus, kaip religijos laisvės, etc. - neužsimenama. Visagalinti ir visamatanti partija nurodo, kuria intencija mels-tis.

O Lietuva myli savo Globėją, jį gerbia, jam meldžiasi. Tai rodo kalendoriuje paskelbti faktai: Dabar Lietuvoje yra 14 šv. Kazimiero vardu pavadintų bažnyčių. Paskiausia jo vardu pavadinta pokario metais Saugose (Klaipėdos prelatūra) įsteigta bažnyčia. Tačiau lietuviškoji išėivija šv. Kazimiero vardo bažnyčių turi dvigubai daugiau. Iš jų 19 yra JAV, 4 Kanadoje, po 1 Australijoje, Argentinoje, Brazilijoje, Venecueloje, Anglijoje. Lenkijoje esą apie 40 šv. Kazimiero bažnyčių.

Šia proga pateikiama keletas duomenų apie šv. Kazimiero koplyčią Vilniaus katedroje. Duodama keletas statybos bei įruošimo datų, nusakomi jos meno turtai. Kuklus aprašymėlis baigiamas šiais žodžiais: "Šiuo metu koplyčia sudaro Pa-

veikslų galerijos dalį, tačiau jokių ekspozicijų joje nebūna, nes pati - tobulas dailės kūrinys. Šv. Kazimiero palaikai 1953 m. perkelti (kieno įsakymu - nutyliama) į Vilniaus šv. Petro ir Pauliaus bažnyčią, o į stiuoko reljefą įglausta tiksliai gipsinė lig tol čia buvusio karsto imitacija" (124 psl.).

Apie didingą šv. Kazimiero bažnyčią Vilniuje parašyta 11 eilučių, kurios baigiamos žodžiais: "Po 1949 m. pakartotina restauruota ir pritaikyta kitai paskirčiai"... Kokiai - nerašoma. Gal todėl, kad visi gerai žinome, kad ši bažnyčia sulaukė didžiausio išniekinimo iš visų bažnyčių: ji paversta ateizmo muziejumi.

124 psl. dar rašoma: "Lietuvos bažnyčiose bei šventoriuose, pakeilių ir sodybų koplytėlėse iki šių dienų išliko 78 šv. Kazimierą arba jo gyvenimo scenas vaizduojantys dailės kūriniai, pripažinti kultūros paminklais. Taigi 36 skulptūros, 30 paveikslų, 8 freskos ir 4 vitražai". Ir tik tiek. O kur kiti? - Kalendoriuje nerašoma; matyt, kad kitų vertybių nebėra, - jos sunaikintos.

Beje, okupacinė valdžia buvo tiek "maloni", kad leido nedideliu tiražu atspausdinti mažytį spalvotą Šv. Kazimiero paveikslėlį ir sulenkiamą kalendorėlį. Deja, tiek mažai, kad gal tik kunigams teuztektų.

Kalendoriuje rašoma apie šv. Kazimiero sukakties minėjimą. Pateikiama šiek tiek jo biografinių bruožų, Jadvygos Vilčinskaitės sklandžiai ir lietuvių kalbą (drauge su lotynišku tekstu ištisai 54 punktai po 4 eilutes) išversta Šventojo pamėgta giesmė "Omni die Mariae - Meilės himnų Tau, Marija". Rašoma apie Lietuvos vyskupų apsilankymą Vatikane 1983 m. pavasarį, tačiau nieko nerašoma apie šv. Kazimiero iškilmes Romoje 1984. III. 4 ir nė žodeliu neužsimenama, kodėl Lietuvos vyskupams bei tikinčiųjų atstovams nebuvo leista į tas iškilmes nuvykti.

199 psl. rašoma, kad "kitose respublikose (Gudijoje, Ukrainoje, Kazachijoje) dirba 9 Lietuvos kunigai, tačiau kad išėivijoje, Vakarų kraštuose, gyvena ir dirba pora šimtų lietuvių kunigų - nė žodeliu neužsimenama. Tik čia išimtis padaryta vienam a.a. kun. Stasiui Ylai. Jo nekrologui paskirta net 2 (204-205) puslapiai. Ir tai tik todėl, kad jis buvo vokiškų nacių kalinys Stuthofe. Duodama ir keletas minčių iš jo paskutinio pamokslu.

Sovietijoje įprasta kiekvienos, kad ir mažiausios knygos metrikoje, žymėti leidinio tiražą. Deja, 1984 m. Katalikų kalendoriaus tiražas nepažymėtas. Matyt, kad jis yra toks mažas, kad gėda jį parašyti.

Printed by "Tėviškės Aidai" 18 Henry St., Kensington Vic. 3031. Published by Mr. Valentinas Čižauskas, the President of the Lithuanian Catholic Federal Committee, 38 Coghan St. Niddrie Vic. 3042.

į v y k i a i

● **Canberra.** Australijos žmonių apklaušinėjimo biuras GALLUP VI. 18 paskelbė davinius, jei praejusią savaitę būtų vykę Federaliniai rinkimai, juos būtų laimėjusi Darbo partija 55%, Liberalų ir Tautinės partijos koalicija 38%, Demokratai 7%.

● **Melbournas.** Žydų bendruomenė pareikalavo Liberalų partijos parlamentarų, kad jie iškilmingai pasidėdėtų boikotuoti League of Rights (Teisų Lygą), bet Viktorijos opozicijos lyderis liberalas Mr. Ken nett, nors atsiribojo nuo tos Teisų Lygos, bet atmetė žydų reikalavimą pareikšdamas, kad parlamentariai gali kalbėti visur, kur tik nori savo rinkiminių apylinkių naudai.

● **Melbournas.** Biznierių Bob Ansett pasitraukė iš Moomba festivalio komiteto, pareiškė, kad tas komitetas užvaldytas jau Darbo partijos ir jį gerai apmokamas vietas skiria tik savo partijos draugus kairiuosius.

● **Sydņėjus.** NSW 700 daktarų masiškai pasitraukia iš viešųjų ligoninių, nes Darbo partijos valdžia juos norėjo paversti valdžios tarnautojais. Premjeras Mr. Wran skelbia, kad jį vietą pasikvies daktarus iš užjūrių, bet susigriebė ir paskelbė 30 dienų "atvėsimą". Jei daktarams neatšauks suvaržymus, tai nuo birželio 30 d. pradės NSW valstijoj pajusti medicinos daktarų stoką viešose ligoninėse.

● **Viktorijos Liberalų partijos** numatomo ministerių kabineto Etininiams reikalams Mr. John Richardson spaudai išsiuntinėjo pranešimą, kad Viktorijoj prie Darbo partijos ministerių ir departamentų direktorių jau paskirti politiniai komisarai, kurie prižiūri ministerius, įbaugina viešus kalbėtojus, ligoninių administratorius, policijos, mokyklų vedėjus, gerbūvio kalbėtojus. Dienraščiai tą pranešimą jau nebespausdino, kairiųjų komisarų cenzūra nepraleidžia.

● **Melbournas.** Birželio 19 d. mirė Sir Philipp Lynch vėžiu, vos 50 metų amžiaus, tai vienas žymių Liberalų partijos politikų, praktikuojantis katalikas, parlamente išbuvęs 16 metų, ministru 12 metų.

● **Los Angeles.** Sovietinė Rusija nirsta ant Amerikos Pabaltiečių, kad jie suorganizavo atletų pagėmimo globą, tai Amerikos Olimpijiniam komitetui nusiuntė reikalavimą, kad Amerikos tautinėm mažumom: lietuviams, latviams, estams ir ukrainiečiams būtų uždrausta dalyvauti Olimpiadoje. Olimpijinis komitetas tuojau pat patenkino Rusijos reikalavimą, nors Pabaltiečiai yra Amerikos pilnatiesiai piliečiai ir turi pilną teisę dalyvauti Olimpiadoje. Žmonės be idealų ir nugaraulio lengvai lankstosi tironams.

● **Australijos pieno pramonė** greitai susilauks konkurencijos, praėjus pieną gaminti iš sojos pupelių, kurio litras savikaina kainuoja tik 10-20 centų, o krautuvišės par-davinėjant po 67 centus. Sojos pupelių pieno Australijoj laukiama pasirodant jau ateinančiais metais. Viktorijoj prie Shepparton ūkininkai sojos pupelėmis jau užsodino 400 hektarų ir tas plantacijos Viktorijoj išplės iki 10.000 hektarų.

● **Kopenhagoje** veikiantis Tarp-tautinis Sacharovo vardo komitetas, kovojantis už žmogaus teisių apsaugojimą pasaulyje, paragino sovietų valdžią suteikti konkrečių įrodymų, kad akademikas Sacharovas yra tikrai gyvas ir sveikas. Komitetas pasiūlė, kad sovietinė valdžia leistų kuriam nors Vakarų diplomatu arba žurnalistu su Sacharovu susitikti. Tai patarnautų ir pačių sovietų interesams, pažymėjo Komitetas, nes galutinai išsklaidytų visas abejones dėl Sacharovo likimo.

T Ė V I Š K Ė S A I D A I

18 Henry St. Kensington Vic. 3031. Tel. 376 7355

LEIDZIA AUSTRALIJOS LIET. KATALIKŲ FEDERACIJA

Redaktorių kun. Dr. P. Daukny. Korespondencijas, straipsnius, skelbimus, prenumeratas siųsti viršuje nurodytu adresu. Prenumeratas kainą metams \$ 25. Kituose kraštuose \$ 30. Atskiras numeris 50 centų. Skelbimai už skilties vieną cm \$ 1. Nuolatiniams skelbėjams daroma nuolaida. Už skelbimų turinį neatsakoma. Redakcija straipsnius ir korespondencijas taisy savo nuožiūra.

DIDVYRIO TESTAMENTAS

Vis dažniau girdžiu grasinimus, kad būsi suimtas. Tikiu, kad saugumo grasinimai gali tapti tikrove. Galbūt saugumo organai mane prievartaus, kaip pravoslavų šventiką Dimitrijų DUDKO, kad apgailėčiau savo veiklą, kaip nusikalimą prieš valdžią ir žmones. Kas gali iš anksto užgarantuoti, kad pajėgs atsispirti prieš visas saugumo žinioje esančias priemones ir nepaluš. Gulago pragare palūžo tūkstančiai! Todėl šiuo metu, kai esu laisvas, noriu pasakyti savąjį "Credo".

Mačiau melą, smurtą, ir moralinį supuvimą, todėl negalėjau likti abejingas. Noras matyti tautiečius laimingus čia ir ten, amžinybėje, vertė mane kovoti prieš visą tą blogį, kuris slegia mano Tėvynę ir Bažnyčią. Šitai kovai pašvenčiau vaisingiausias savo gyvenimo metus. Visoje savo veikloje vadovavausi krikščioniškos moralės dėsniais - sakyti tiesą, ginti tiesą, kovoti prieš smurtą, tačiau mylėti visus, net tuos, kurie yra melo ir smurto frankiais.

Dėkoju Dievui, kad paskutiniame dešimtmetyje leido man vaisingai pasidarbuoti Bažnyčioje, o tuo pačiu Tėvynės labui. Jei reikėtų viską iš naujo pradėti, daryčiau tą patį ir dar su didesniu uolumu. Apgailėti galiu tik tiek, kad, tikriausiai, galėjau padaryti dar daugiau.

Ramia širdimi einu į kalėjimą, kuris tebūnie mano veiklos vainikas. Nelaisvės metus skiriu kaip atgailą už savo klaidas ir už Bažnyčios bei Tėvynės ateitį. Visa, ką kentėjau, skiriu už mylimus tautiečius, kad jie išliktų ištikimi Dievui ir Tėvynei, kad nė vienas neuieitų Judo keliu. Ypačiai trokštu, kad šią ištikimybę išlaikytų Lietuvos bažnytinė hierarchija, kuri saugumo yra labiau už visus prievartaujama. Broliams kunigams melsiu iš Dievo vienybės malonės: Vienybės su Kristumi, su Bažnyčia, su Popiežiumi, bet ne su KGB ir ne su Religijų Reikalų taryba.

Nelaisvėje nuolat maldausiu Vieš patį už Lietuvos seses, paaukojusias savo gyvenimą Dievo ir žmonių meilės tarnybai, kad jos didelį dėmesį skirtų kovai už Bažnyčios laisvę ir pagrindines žmogaus teises. Netikėkite, kai valstybinio ateizmo propagandistai sakys, kad ši veikla esanti politika. Tai ne politika, bet mūsų gyvybinis reikalas. O jei politika, tai Bažnyčios politika, Popiežiaus politika.

Savo širdyje nešiosiu visus tuos brangius Lietuvos tikinčiuosius, su kuriais susidūriau per 20 kunigavimo metų. Likite ištikimi Kristui ir Tėvynei! Išauginkite vaikus, nenusilenkiančius prieš melą ir prievartą. Tegul jie sukurs protingesnę ir sveikesnę visuomenę už tą, kurioje jums tenka gyventi.

Tikiu, kad mūsų darbą ir kovą tęs kiti, tik, galbūt, dar uoliau ir vaisingiau, negu tai pavyko man ir mano draugams. Jeigu kas nors sakys, kad "su galva sienos nepramušite", netikėkite šitam pesimiz-

NENULEISKIME RANKŲ!

Mūsų rezistenciją gaivina heroiška lietuvių kankinių dvasia

Rašo Antanas Bakaitis

Kai Australijoje gegužės mėnesį aikštėse ir gatvėse pasipila demonstrantų minios, apsikarsčiusios antiatominiams šūkiams ir plėvėsujančiomis raudonomis vėliavomis, mūsų širdys verkia į juos žiūrėdamos. Nes mums tos raudonos vėliavos primena mūsų tautos kraujo upeles, kuriuos raudonasis slibinas banga po bangos trukdo nuo Nemuno krantų ligi Sibiro taigų. Tik mes tai puikiai žinome, kad Maskvos taikos šūkiams lygiai tą patį reiškia, ką ir Judo pabučiavimas.

Judas bučiavo Kristų, kaip savo Mokytoją, išduodamas kryžiaus mirčiai už trisdešimt grašių. Sovietai užėmė Lietuvą, skelbdami, kad vaduoja mūsų liaudį iš božučių kapitalistų vergijos, o faktiškai jie nori praplėsti savo viešpatiją. Mes esame liudytojai kaip tie "taikos" apaštalai kankino mūsų tautos nekaltus žmones: vyrus, moteris ir net kūdikius.

Man prieš akis stovi vaizdai, kai Vilniuje stebėjau masinius mūsų tautiečių išvežimus, kuriuos galiu

muo. Melo ir prievartos siena supuvusi, o su Kristaus pagalba visa įmanoma nugalėti. Jeigu kada nors mane išgirstumėte priešingai kalbant, netikėkite, ten kalbėčiau ne aš, bet vargšas saugumo sulaužytas žmogus.

Kun. Sigitas Tamkevičius

KUN. S. TAMKEVIČIUS

Jis gimė 1938. X. 7. Kaip ir kiekvienas lietuvis jaunuolis sovietų okupuotoje Lietuvoje buvo priverstas atlikti 3 metų karo tarnybą Rusijoje. Kunigu įšventintas 1962. IV. 18. Su kitais keturiais kunigais 1978 m. įsteigė Tikinčiųjų Teisėms Ginti Katalikų Komitetą. Pernaui po kun. Alfonso Svarinsko nuėjimo gegužės 6 d. buvo areštuotas ir gruodžio 2 d. nuteistas 6 metus griežto režimo lagerio ir 4 metus Sibiro tremties. Išgirdęs sprendimą kun. Sigitas tarė: "Visus gyvenimo kryžius stengiausi iš Dievo rankų priimti, tai ir šį kryžių imu, apkabiniu ir bučiuoju. Garbė Jėzui Kristui ir Marijai". Jo Testamentą atspausdino Lietuvos Katalikų Bažnyčios Kronika Nr. 61, jį mini ir pasaulinė spauda. Su komentarais jį ištais atspausdino ir Amerikoje "St. Louis Globe - Democrat" dienraštis birželio 1 d. laidoje, kurį gavome oro paštu. 17D

pažadais, kuriais naudojasi ne ta buržujų skriaustoji liaudis, bet privilegijuotieji komunistai komisarai.

Rusija veržėsi į Pabaltijo valstybes dėl Baltijos uostų, iš kurių dabar grasina Europai savo povandeniniais laivais, ginkluotais atominėmis raketomis, prieš kurias Australijos "taikos" gynėjai taip stipriai kovoja visais frontais: per spaudą, televiziją ir agentų infiltraciją į visokias institucijas ir darbininkų unijas.

Sovietinio imperializmo plano pagrindu yra tikslas pirmoje eilėje sunaikinti bet kokios rūšies opoziciją. Kadangi lietuviui katalikybė ir lietuviybė yra jo tvirtybės šaltiniai, tai į tas dvi tvirtoves labiausiai kreipiami naikintuvų smūgiai. Religijos mokymas draudžiamas. Bažnyčios uždarinėjamos ir paverčiamos ir muziejus ar pramoginius namus. Stebėtis tenka, kad po tiek metų ir tiek ryškių naikinimo pavyzdžių mūsų tautoje dar gyvas pasipriešinimas.

Mūsų rezistenciją gaivina heroiška lietuvių kankinių dvasia. Jie tvirtai tiki, kad jei nėra nieko dėl ko mirti, tai lygiai nėra nieko dėlko verta gyventi.

Iš to gilaus tikėjimo ir nepaprastai tyros meilės Dievui ir Tėvynei Lietuvai, gimsta mūsų tautos naujieji herojai kankiniai. Jų šauksmas prasiveržia ir pro geležines užtvanas ir pro mirtį nešančius grasinimus. Šiandieną visas pasaulis, visi žemynai girdi mūsų kankinių balsą. Sibiro lietuvių maldomis žavisi ne tik Europa ir Amerika, bet ir mūsų Australija.

O kiek širdžių pasiekia Sadūnaitės, Petkaus, Simo Kudirkos, Ga jausko, Terlecko, Svarinsko, Tamkevičiaus, Kalantos ir daugelio kankinių šauksmas Vakarų pasaulyje. Tik ar mes jų šauksmą išgirdę liekame su jais savo širdyje ir savo veiksmuose, savo darbuose, o gal jų žodžius praleidžiame numodami rankomis, kaip televizijoje nusibodusias reklamas.

Dabar ne mes tautoj, o mumyse tauta gyvena!

Apie du tūkstančiai vietnamiečių kas mėnesį pabėga iš komunistų dabar valdomos jų tėvynės ir rizikuodami gyvybę, mažais ir nesaugiais laiveliais, plaukia į svetimus kraštus, ieškodami prieglobsčio, laisvės ir ramybės. Daugumas tų pabėgėlių yra jauni žmonės, nusivylę komunistiniu režimu, jo neįštesėtais pažadais, jo santvarka, kuri žadėjo laisvę, bet atnešė tautai terorą ir vergiją. Nemažai pabėgėlių žūsta jūroje audrų metu arba jūrų piratų nužudomi prieš tai juos apgrobus. Laimingesnieji pasiekia savo tikslą. Vien Malaziją praėjusiais metais pasiekė 270 laivų su vienuolika tūkstančių pabėgėlių. Jaunieji dažniausiai yra be jokio profesinio pasiruošimo, tad pabėgėlių stovyklose jiems dabar yra steigiamos specialios profesinės mokyklos. Daugumas pabėgėlių vėliau pastoviai įsikuria įvairiuose Vakarų pasaulio kraštuose, daugiausia Jungtinėse Amerikos Valstybėse, Kanadoje, Australijoje ir Prancūzijoje.

Koenigsteine. Vakarų Vokietijoje veikianti organizacija "Kirche in Not" - Pagalba vargstančiai Bažnyčiai, parengė Mažąją Švento Rašto knygą vaikams, kurios visame pasaulyje įvairiomis kalbomis jau yra išplatinta daugiau negu septyni milijonai egzempliorių. Mažoji Švento Rašto knyga vaikams dabar yra atspausdinta ir vengrų kalba, be to, yra baigiami spausdinti knygelės vertimai į rusų ir ukrainiečių kalbas. Šių metų bėgyje bus dar išleisti knygelės vertimai į čekų kalbą ir į kai kurias vadinamojo Trečiojo pasaulio kraštų kalbas, ypač tą, kuriuose Bažnyčia yra persekiojama. Popiežiaus vizito Pietų Korėjoje proga, Mažasis Šventas Raštas vaikams buvo išleistas ir korėjiečių kalba.

Europos parama Rusijai

Maisto perteklius siunčiamas ne badaujantiems, bet veltui į Maskvą

Nuo pat bolševikų revoliucijos laikų sovietų Rusijoje visada buvo jaučiamas maisto produktų didelis trūkumas.

Ukraina prieš revoliuciją buvo vadinama Europos aruodu, nes savo maisto produktų pertekliumi aprūpindavo visą Europą, o šandien perka iš kapitalistinės Australijos ir Kanados kviečius.

Viename pogrindžio laikraštyje buvo parašyta, kad studentams jaučiant alkį, į galvą nelenda leninizmo ir marksizmo mokslas, todėl bolševizmo simpatikai visada pasirūpina suteikti paramą Maskvos diktatoriams.

Australija, Kanada ir Amerika parduoda kviečius sovietų Rusijai, duodami 15-kos metų paskolą. Ta paskola yra valstybės apdrausta ir jeigu sovietai laiku nesumoka, tai mes visi mokėsčių mokėtojai sumokame kaip ir visada už į Rusiją išvežtus kviečius ir mėsą.

Be Vakarų pasaulio biznierių paramos sovietų Rusija jau seniai būtų bankrutavusi, bet kažkieno nešvari ranka visada laiku ateina bolševikams į talką.

Anglija slapta parduoda iš Amerikos gautąjį stiprųjį plieną tankų šarvams gaminti. Švedai perka Amerikoje kompiuterius ir vietoje Stockholmo pasuka tiesiai į Leningradą, kur jie reikalingi sovietų lėktuvams.

Europos Bendrosios Rinkos kraštai turi didžiulį maisto produktų perteklių. Jų laikymas sandėliuose daug kainuoja, todėl prieš metus pusė milijono tonų sviesto buvo pasiūsta į Rusiją veltui, primokant už transportą Rusijos geležinkelams.

Pasiūlymas perleisti tą sviestą Indijai arba badaujantiems Afrikos kraštams buvo atmestas ir visas sviestas nukeliavo į Maskvą.

Šiais metais Europos Bendroji

Rašo Alb. Pocius

Rinka turi didžiulį vyno, cukraus ir mėsos perteklių. Anglijos vyriausybė pasiūlė perleisti maisto perteklių už pusę kainos Europos kraštų pensininkams, bet buvo Vokietijos, Olandijos ir Prancūzijos atmestas, nes paskirstymas ir sandėliavimas perdaug kainuoja.

Visi nutarė maisto produktus vėl pasiūsti į sovietų Rusiją, kuri už 1 litrą vyno mokės tik 11 centų, už cukraus kilogramą 24 centus, o mėsą, - kiaulieną ir jautieną tik \$ 1.32 už kilogramą. Rusija gaus 4 milijonus tonų ir Vakarai turi savo lėšomis visus produktus pristatyti iki sovietų Rusijos sienos.

Melbournio dienraštis "The Age" gegužės 12 d. rašo, kad Rusijos gyventojai už tą kainą maisto produktų negaus, bet turės mokėti pilną kainą. Maskvos vyriausybė nutarė, kad gautas pelnas eis paremti karo pramonei ir Afganistano okupacijos išlaidoms padengti.

Matydami šitokią Vakarų vyriausybės ir biznierių išdavikišką veiklą, keletas Amerikos senatorių, vadovaujant Larry McDonald, įsteigė specialią draugiją kovai su komunizmo veiklos finansavimu. Angliškai draugija vadinasi "Stop financing Communism".

Yra tuščias dalykas kalbėti, kad sovietų Rusija subyrės iš vidaus. Kada tik sovietai artėja prie ekonominio bankroto, tai Vakarų biznierių gelbėdami savo paskolas tuo jau suteikia sovietams naują finansinę ir politinę paramą. Tas viskas daroma ne iš jų kišenės, bet iš mūsų eilinių piliečių, jų naujas paskolas apdraudžiant mūsų sąskaiton valstybinėse įstaigose.

Mes, būdami politiniai išeiviai ir šio krašto pilnateisiai piliečiai, turime žiūrėti, kad per valstybinius mokėsčius surinkti pinigai nebūtų

eikvojami duoti paramą tiems kraštams, kur yra komunistinė diktatūra. Mes neturime pirkti produktus, kurie yra pagaminti naudojant vergų darbo jėgą.

Mūsų pareiga žiūrėti, kad nei vienas centas nenuiteit Lietuvos okupantui, kuris sunaikino beveik vieną trečdalią mūsų lietuvių tautos žmonių.

Tasmanijos pabaltiečių HELLP organizacija per "Baltic News" pradėjo akciją, kad Australija nepirktų nieko iš sovietų Rusijos, jeigu jų prekėms, ypač automobilių dalims, buvo naudojama vergų darbo jėga.

Šia akcija jau susidomėjo ir australų firmos, ypatingai mašinų prekyba. Jeigu kur nors pamatysime išstatytą pardavimui sovietų gamybos automobilį ar sugriuvusį traktorių, kad ir nepirksite, paklauskite pardavėją, ar jis gali įrodyti, kad šito produkto gaminimui nebuvo panaudota vergų darbo jėga.

Australija kasmet išmoka "neturtingiems" kraštams virš 700 milijonų dolerių. Mes suprantame, kad reikia paremti mums drauginę Naująją Gvinėją, bet siūsti pinigų Vietnamui ir Afrikos komunistų kontrolėje esantiems kraštams, yra tikra nesąmonė. Komunistiniai kraštai giriasi, kad jų sistema yra geriausia pasaulyje, todėl mes, būdami pagal jų propagandą "atsilikę", neturėtume jų šelpti, nes iš mūsų gautais pinigais jie perka ne duoną savo žmonėms, bet iš Rusijos tankus ir lėktuvus naujiems kraštams pavergti.

Londono dienraštis "Daily Telegraph" paskelbė žinią apie numatomą baumės sugriežtinimą Sov. Sąjungoje tiems asmenim, kurie yra patraukiami teisman už vadinamą antisovietinę agitaciją ir propagandą. Laikraščio žiniomis, sovietų baudžiamojo kodekso 70-tas straipsnis, pagal kurį nuteisti daug žmogaus teisių gynėjų, yra papildytas nauju paragrafu.

MIRĖ RAŠYTOJAS STEPAS ZOBARSKAS

Amerikos Balsas birželio 14 d. pranešė, kad Čikagoje mirė rašytojas, redaktorius Stepas Zobarskas. Jis buvo gimęs 1911. I. 17 Rokiškio apskrityje. Prieš karą studijavo literatūrą ir kalbas Paryžiuje, pokario metais Heidelbergo universitete, nuvykęs į Ameriką — New Yorko universitete.

S. Zobarskas iš jaunų dienų rūpinosi jaunimo švietimu, buvo jaunimo reikalais Raudonojo Kryžiaus valdyboje. Parašė daug novelių suaugusiems ir jaunimui, porą kartų buvo gavęs premijas. Beletristikos kūriniai: Gerasis aitvaras, Ganyklų vaikai, Anapus miško, Paukščio likimas, P'aukščiai ir žmonės, Brolių ieškojimo, Pabėgėlis, Per šaltį ir vėją, Rietaušio sūnus, Gandras ir Gandrytė, Savame krašte, Svečiai iš dangaus, Sventupėlio šnekos, Moters stiprybė, Mėnesienos sėja, Doleris iš Pitsburgo.

Zobarskas praturtino mūsų literatūrą ir geru skaičiumi vertimų. New Yorke 1962 m. įsteigė anglų kalba leisti leidyklą Maryland Books. Daugiausia čia buvo išleista lietuvių autorių kūrinių ir jų iki šiol išleido virš 70 įvairių knygų. Taip savo paties ir kitų lietuvių rašytojų kūryba platesnį kelią skynė į angliškai kalbantį pasaulį. Lietuvoje redagavo vaikų žurnalą Žiburėlį, o Amerikoje Eglutę.

Liepos 21-28 d.d., Britų Kolumbijos universiteto patalpose, Vancouveryje, Kanadoje, įvyks 69 Pasaulinis Esperantų Kongresas. Numatoma, kad jame dalyvaus tūkstantis esperantistų iš viso pasaulio kraštų. Kongreso dalyviai, tarp kitų klausimų, apsvarstys galimybes išplėsti esperanto kaip tarptautinę kalbą. Esperanto kalbą 1887 m. sukūrė lenkas gydytojas Ludovic Zamenhof. Esperantistų dabar yra įvairiuose pasaulio kraštuose, jų tarpe ir Lietuvoje. Vatikano radijas transliuoja atskiras laidas esperanto kalba.

NIJOLĖS SADŪNAITĖS PRISIMINIMAI

Kaip patekau į KGB objektyvą?

"Tavo gailėstingumas lydi mane per visas mano gyvenimo dienas"

(Tęsinys)

Jie juokėsi, kad jei ne KGB sugalvotos paskalos, būtų manęs nepažinę. O kai ėmė tas nesąmonės milicininkai pasakoti, jie susidomėjo ir surado mane. Taigi, Dievą mylintiems, viskas išeina tik į gerą... Kai KGB įsitikino, kad Bogučanuose man per daug gera, jie per milicijos viršininką, įsakė man per dvi dienas išsiregistruoti, pasiliuosuoti iš darbo ir išsikelti 100 km. į šiaurę - į Irbos kaimą, dirbti melžėja. Buvo 1977 gruodis, šaltukas siekė 40-50 C. Tuo metu buvęs Bogučanuose politkalnys Ilja Gleizeris, kuris dabar Izraelyje, patarė man kaip nors pratempti laiką, neišvažiuoti iki 1978 sausio, nes jis, sausio 3 baigs nutrėmimą ir grįžęs į Maskvą suorganizuos man paramą, kad nereikėtų išvykti į antrą nutrėmimą - į Irbos sovchozą. Padėkojau jam už rūpestį ir atsakiau, kad tebus taip, kaip Gerasis Dievas nori - Jo valia man svarbiau už viską. Pasiliuosavau iš darbo ir nuėjau pas visų sovchozų pirmininką, kad jis apiformintų mano įdarbinimą melžėja, Irbos sovchoze. Pirmininkas nustebęs paklausė, kodėl mane siunčia į tokią katorgą: sovchozas-atsilikęs, pašarų nėra, melžėjos prasigėrę, reikės kiekvie-

ną dieną, be išieginų, dirbti nuo ankstyvo ryto iki nakties už save ir kitas... Jam atsakiau, kad man žadėjo patį sunkiausią nutrėmimą, darbo aš nebijau, bet melžėjos iš manęs nebus, nes mane nuolat vargina temperatūra, ilgai nepadirbsiu... Pirmininkas nudžiugo tai išgirdęs ir norėdamas man padėti pasakė, kad jam sergančių melžėjų nereikia. Mane jis nukreipė į lignonę, kad patikrintų sveikatą. Paėmusi iš jo nukreipimą į lignonę vėl nuėjau į miliciją, kad pasakyčiau, jog man liepia pasitikrinti sveikatą. Milicijos viršininko nebuvo, užėjau pas jo pavaduotoją. Pavaduotojas kalbėjosi su jaunu, tamsiaplaukiu vyru apie mane, tai išgirdau jeidama į kabinetą. Kai priėjau prie jų, pavaduotojas pasakė: "Štai ta jums nauja melžėja, apie kurią aš kalbėjau. Ji išsilavinusi, darbšti ir svarbiausia - visai negerianti alkoholinių gėrimų". Paklausiau pavaduotojo, kodėl mane siunčia į antrą nutrėmimą jei aš, pagal jį, taip gerai charakterizuojama. "Ar KGB jums dėl manęs neduoda ramybės?.." Jis atsisuko į mane, ir pridengęs delnu, tyliai, kad neišgirstų kabinetė sėdintis Irbos apylinkės pirmininkas, pasakė man: "Jei supranti, tai kam dar klausai?.." Tada jam pasakiau, kad ma-

nęs melžėja dirbti nepriima, ir siunčia patikrinti sveikatą. Pavaduotojas atsakė, kad net jei aš ir negalėčiau dirbti jokio darbo, vis tiek privalėčiau iš Bogučanų išvykti. Jiems ne tiek buvo reikalinga melžėja, kiek man sudaryti kuo sunkesnes gyvenimo sąlygas. Milicija vykdė tą KGB nurodymą.

Mane paguldė sveikatos patikrinimui į terapinį skyrių. To skyriaus vyr. sesuo pati kas 3 val. tikrino mano temperatūrą, nepasitikėdama ir degdama neapykanta "fašistei". Ji "šlovingos" partijos narė, tikėjo visomis KGB paskalomis. Naktį temperatūra būdavo normali, rytą 37,1, vakare iki 37,77ar 38. Labai vargino kosulys, bet jokių vaistų man neduodavo, o terapinio skyriaus gydytoja, kuri turėjo mane konsultuoti, bijojo manęs kaip ugnies ir nė karto prie manęs palatoje nepriėjo. Nejuokai, kai aš - "liaudies priešas", "fašistas", galiu ir jai užtraukti KGB nemalonę. Geriau jau toliau nuo tokios... Vyr. sesuo zondavo man skrandį, o po to — tulžį. Su zonu mane išlaikė apie 6 val., net kraujas pasirodė. Nuo tos kankynės mane išgelbėjo į palatą atėjusi laborantė. Ji išsi-gandusi ištraukė zondą ir pasakė, kad ilgiau 3 val. su zonu negalima būti. Tas zondavimas buvo priežastis, kad po mėnesio aš susirgau Botkino liga - gelta. Kas link temperatūros, tai vyr. sesuo pasakė: "Pamanykite, 38, ar tai temperatūra?! Su tokia temperatūra tik melžėja ir dirbti."

Kaip šandien įvyksią baisią tragediją pri-

Popiežiškoji Lietuvių šv. Kazimiero kolegija

Romoje

Lietuvos ir viso pasaulio lietuvių katalikų pasididžiavimas Kriekščionybės Centre Romoje turėti savų kunigų paruošimo įstaigą.

RAŠO PRELATAS DR. LADAS TULABA - KOLEGIJOS REKTORIUS

(Tęsinys)

Lietuviams išemigruojant iš Vokietijos užjūrius, Regensburge gyvenę lietuviai vyskupai - V. Brizgys ir V. Padolskis, paprašė šv. Tėvą, kad būtų paskirti kokiame nors darbu Bažnyčios tarnyboje. Iš kardinolo G. Pizzardo sužinojau, kad Kongregacija numato mūsų Ganytojus siųsti profesorių pareigoms į Bel Horizonte, Brazilijoje. Aš išdrįsau pareikšti savo nuomonę, kad vyskupams vykti profesoriauti seminarijoje nebūtų patogu. Kadangi kun. Z. Ignatavičius neturėjo noro pasilikti vicerektoriaus pareigose Kolegijoje, tai pasiūliau, jog būtų išmintinga vysk. V. Padolskį pakviesti vadovauti Kolegijai, o aš ir Ignatavičius mielai sutinkame vykti profesoriauti į Bel Horizonte seminariją. Gi vysk. V. Brizgiui būtų pravartu apsigyventi Š. Amerikoje, kur išemigravo daugelis lietuvių. Siam pasiūlymui pritarė ir kard. G. Pizzardo ir kard. Piazza, Konsistorialinės Kongregacijos Prefektas. Vysk. V. Padolskis tačiau nepritarė mano siūlymui. Nepritare nei arkiv. J. Skvireckas. Jie abu reikalavo, kad aš pasilikčiau Kolegijos vadovybėje. Po ilgų susirašinėjimų pagaliau klausimas buvo išspręstas. Vysk. V. Padolskis sutiko atvykti vadovauti Kolegijai Prezidento titulu, o aš likau Pro-Rektoriumi. Gi kun. Z. Ignatavičius išvyko į Bel Horizontą. Vysk. V. Padolskis atvyko ir perėmė Kolegijos Prezidento pareigas 1951 m. kovo 12 d.

1951 m. gegužės 13 d. Lietuvos bažnytinės provincijos ir arkiv. J. Skvirecko 25 metų arkivyskupavimo sukaktį minint, arkiv. J. Skvireckas su kitais lietuvišiais vyskupais Kolegijos koplyčioje paaukojo Lie-

tuva Nekalčiausiai Marijos Širdžiai. Iškilnėse dalyvavo Lietuvos ministrai S. Lozoraitis ir S. Girdvainis ir dauguma Romos lietuvių. 1952 m. rugpjūčio 30 d. Italijos valstybės prezidentas dekretu 2473 pripažino Kolegijai juridinio asmens teises (Gazzetta Ufficiale 1953. 1. 7).

1952 metų rudenio mėn. A. Briška susirgo. Liga pasirodė nepagydoma. 1953 metų pavasarį aplankiau ligonį Čikagoje. Su juo turėjau progos artimai išsikalbėti. Jautė artėjančią pabaigą. Kartą, paėmęs mano rankas, silpnu balsu ir su ašaromis akyse sakė: "Kunige Rektoriau, gal aš ir negerai gyvenau, pavydėjau sau net būtiniausių dalykų. Dažnai reikiama nepavalgydavau ir deramai neapsirengdavau. Taupiau, taupiau. Daug kas iš manęs juokėsi. Bet aš dėkoju Dievui, kad tai ką sutaučiau, gerai sunaudosiu. Tėveli. Kolegijai visko užteks. Norėčiau, kad Jeruzalėje išgytumėtė lietuviams namus, kaip turi lenkai. Tenai galėtumėte apsigyventi seselės. Jos turėtų amžiną švenčiausiojo adoraciją. Siam aš numaciau 50.000 dolerių". Bandžiau įtikinti, kad tokias namus dabartinėse sąlygose Jeruzalėje turėti nebūtų išmintinga. Geriau būtų įsigyti užkeigos namus Lietuvos Romoje. Čia ir išlaikymas lengvesnis, ir lietuvių daugiau atvyksta. Atsakė: "Žiūrėkite, kaip būtų tiksliau. Bet norėčiau, kad turėtumėte Jeruzalėje". 1953 m. rugsėjo 2 dieną mons. A. Briška mirė, eidamas 69 metus. Savo išmintingai suredaguotu testamentu didesnę dalį savo palikimo skyrė Kolegijai.

1955 kovo 21 d. popiežius Pijus XII "Moto Proprio" paskyrė Kolegijos Globėju kard. G. Pizzardo,

kuris visą laiką buvo mums tikras Tėvas, ir be kurio mes tikrai nebūtume pajėgę įsteigti Kolegiją.

1959 metų pavasarį atsirado proga pirkti kitoje pusėje gatvės namą, kuris buvo savo išorine išvaizda tartum dvynukas Kolegijos pastato. Tikrumoje, abu namai buvo pastatyti vieno grafo dviem savo sūnums, kurie buvo dvynukai. Turėti abu namus buvo didelė pagunda. Juoba, kad turėjome išpildyti a. a. mons. A. Briškos valią - įsigyti Romoje lietuviams viešnamį. Kardinolo Pizzardo padrasinti ir Vatikano finansininkų bei inžinierių patariamai bei padedami, minimą pastatą nupirkė 1959 m. birželio 4 d. Nupirkę, namą pagrindinai atnaujinome ir pritaikėme pensjonatui, pavadindami "Villa Lituania". Visa tai įvykdėme iš a. a. mons. A. Briškos palikimo. Pensjonatas pradėjo veikti 1960 metų vasarą. Buvome laimingi, kad gavome sesels Kotrynetes vadovauti "Villa Lituania" administracijai.

1960 m. gegužės 6 d. staiga mirė J. E. vysk. V. Padolskis. Šv. Studijų Kongregacija specialiu dekretu rugsėjo 30 d. 1960 m. Rektoriaus pareigose patvirtino mane. Kadangi vysk. V. Padolskis, kaip Vilkaviškio vyskupijos Augziliaras, atstovavo dioclezijos reikalams užsienyje, o taip pat priklausė Popiežiškai Emigracijos Komisijai prie Konsistorialinės Kongregacijos, tai, jam mirus, toms pačioms pareigoms buvau paskirtas aš. 1960 m. birželio 19 d. Prot. N. 5731/60 Segreteria di Stato mane autorizavo atstovauti Vilkaviškio vyskupijos reikalams, kurie liečia turtą esantį užsienyje. Raštą Popiežiaus vardu pasirašė kard. D. Tardini. 1960 m. spalio 31 d. Konsistorialinės Kongregacijos Dekretu Prot. N. 460/51, re-

miantis A. C. "Exsul Familiae" kooptavo mane į Vyriausią Tarybą emigracijos reikalams. Tokiu būdu be Kolegijos reikalų prisidėjo dar ir kiti rūpesčiai, kuriems turėjau aukotis.

1963 m. gruodžio 18 d. popiežius Paulius VI per Studijų Kongregaciją pagerbė Kolegiją, suteikdamas Pontifikalinės Kolegijos titulą. Tai buvo oficialus ir didelės reikšmės faktas. Tuo šv. Sostas įvertino mūsų veiklą ir pareiškė pasitikėjimą dėl užtikrintos Kolegijos ateities.

(Bus daugiau)

FAUSTO OPERA LIETUVISKAI

Lietuvių operos kolektyvas Čikagoje šiais metais pastatė Gounod operą "Faustas". Du operos spektakliai buvo su pasisekimu atlikti gegužės 5 ir 6 dienomis Čikagoje. 40-ies asmenų orkestrui vadovavo jaunas dirigentas Kaminskas. Puošnios Italijoje pagamintos dekoracijos buvo atgabentos iš New Yorko. Šį kartą pagrindinį operos vaidmenį - Fausto rolę, atliko amerikietis solistas Rowader, rūpestingai išmokęs operos lietuvišką tekstą. Lietuvių solistų tarpe buvo Jonas Vaznelis, Algirdas Brazys, Anita Pakalniškytė, Bernardas Prapuolenis. Baletu choreografe buvo Violeta Korsakaitė. Salė, kurioje vyko lietuviškos operos spektaklis, talpino apie tris tūkstančius žmonių, kurių tarpe buvo nemažai net iš tolimų Amerikos vietovių specialiai atvykusių žiūrovų.

Viktorijos Pabaltiečių Taryba birželio 14 d. The Sun dienraštyje "In Memoriam" skyrelyje atspausdino apmokamą skelbimą apie tai, kaip Sovietai užgrobė Pabaltijo valstybes: Estiją, Latviją ir Lietuvą, masiniai trėmė ir Sovietų koncentracijos stovyklas, kur virš milijono pabaltiečių žuvo ir daugelis dar ten tebekencia.

simenu 1977 šv. Kūčių vakarą. Į mūsų palatą atėjo jaunutė sanitarė ir drebančiu iš susijaudinimo balsu papasakojo savo pažįstamai ligonei, kad genekologiniame skyriuje gimusią mergytę išmetė į nekūrenamą sandėliuką, o ji antra para verkia ir nemiršta... Paprašiau sanitarės, kad mane ten nuvestų. Su savim pasiėmiau švaraus vandens. Ant baltai nudažyto staliuko, ploname vystiklėlyje suvyniota, gulėjo maža mergytė, jau pamėlynavusi nuo šalčio veideliu. Kai ranka prisiliečiau prie jos, ji nusilpusiu balseliu pravirko. Pakriktįjau ją, ir skubiai išėjau į med. seserų kabinetą, radau jas linksmi besišnekučiuojančias. Buvo jau vėlyvas vakaras. Susijaudinusi paklausiau, kodėl jos išmetė nekaltą kūdikį bado ir šalčio mirčiai? Jos man piktai atkirto: "Ne tavo reikalas! Gydytoja geriau žino kam gyventi, o kam mirti..." Atsakiau, kad gydytojų pareiga gelbėti gyvybę, o ne žudyti. Juk jos žudymdamas savus kūdikius elgiasi blogiau, nei fašistai, kurie žudė tik svetimas tautas. Jos ėmė šaukti: "Nešdinkis! Tur būt iš durnių namų ištrūkai, kad taip visų gailiesi. Tai mūsų reikalas - ką norime, tą darome!"

Išėjau su skaudančia širdimi. Dar kreipiausi į budinčią gydytoją, bet ir ta nieko nepadėjo. O čia pat buvo gimdymo namai, spec. lovytės per anksti gimusiems kūdikiams, šiluma ir maistas. Bet šiam kūdikiui ten vietos nebuvo... Niekad gyvenime neturėjau tokių liūdnu šv. Kalėdų. Mergytė išgyve-

no iki ryto, o kai atėjusiai į genekologiją gydytojai - akušerei apie tai pranešė, ji pasakė: "Seniai ją reikėjo išmesti į pamazgų kibirą!" Štai ji "krikštolinio tyrumo" komunistų moralė. Jie negaili savų, nekaltų kūdikių, juos žudo, tai kokią neapykantą turi jausti kitaminčiams.

Būdama ligoninėje susitikau su Irbos sovchoze dirbančia teliukų prižiūrėtoja, kuri tuo metu gulėjo ligoninėje. Ji papasakojo kokia sovchoze betvarkė: nėra pašarų, viskas apleista - karvės ir teliukai krinta ir net iš jų, laisvų žmonių, nori dalį pinigų už kritusius teliukus išskačiuoti. "O juk mes nekaltos, kad nėra kuo šerti" - aiškino ji. "Atvažiavau į Irbą su vyru ir vaikais, nes žadėjo butą, o dabar labai gailiosiu dėl to" Buvo gruodžio mėnuo, o algu nemokėjo nuo gegužės mėn. Dauguma prasigėrė, nėra kam dirbti. Muštinės, žudynės... Ji mane perspėjo, kad aš jokių būdu į Irbą nevažiuočiau, o tai man iškels bylą, kad aš tyčia karvių neprižiūriu, o už kritusias reikės mokėti ieškinį valstybei, neišsimokėsiu iki mirties... Padėkojau jai už nuoširdumą. Važiuoti į Irbą ar ne, ne nuo manęs priklausė. Kai 1978 sausio 10 mane iš ligoninės, kaip sveiką ir galinčią dirbti bet kokią darbą, nežiūrint pasotvos vakarais 37,7 temperatūros, aš vėl nuėjau į miliciją. Pas milicijos viršininką buvo atvažiavę iš Krasnojarsko čekistai ir man liepė prie jo kabineto palaukti. Prasėdėjusi gerą valandą, nutariau įeiti ir paklausti

kada jis bus laisvas ir galės mane priimti. Kai įėjau į kabinetą milicijos viršininkas kalbėjosi su 2 čekistais. Mane pamatęs jis atsistojo ir ištiesęs į šalis rankas, šypsodamasis pasakė: "Tai jūs pasiliekatė pas mus gyventi ir dirbti?!" Nesupratau kodėl taip staigiai viskas pasikeitė ir atsakiau, kad ne aš noriu, o jis liepia man išvykti. Milicijos viršininkas pertraukė mane sakdamas: "Gyvenkite ir dirbkite Bogučanuose". Ir vėl Gerasis Dievas patvarkė taip, kad aš iki nutremimo pabaigos likau Bogučanuose. Gerojo Dievo meilė ypač juntama sunkiose gyvenimo sąlygose. Tebus Jam garbė, meilė ir padėka per amžius!

Būdama Bogučanuose gaudavau labai daug iš užsienio laiškų ir siuntinių. Pašto darbuotojas stebėjosi ir klausinėjo, ką man iš 20 užsienio šalių žmonės rašo. "Rašo, kad myli ir meldžiasi." - atsakiau.

Gautus siuntinius perpakuodavau ir išsiųsdavau polittremtiniais, kurių sąlygos buvo sunkesnės nei mano. Jų pažinojau virš 20.

Vėl pašto darbuotojas stebėjosi kodėl aš viską išsiunčiu ne namo - į Lietuvą, bet visai svetimos tautybės žmonėms į nuošaliausius Sibiro, Jakutijos, Magadano užkampius. Kas tie žmonės man? "Jie mano broliai ir sesės patekė į vargą - atsakydavau - "Juk ir jūs sakote, kad žmogus žmogui brolis".

(Bus daugiau)

Irano - Irako karas būtų tik dar vienas iš daugelio, jei jis nevyktų pasaulio žibalo šaltinių srityje.

Niekas per daug nesijaudina dėl šimtų tūkstančių jaunuolių, žuvusių šitam beprasminiam kare. Priešingai, ne mažai kas džiaugiasi tuo. Zydai patenkinti, kad jų priešai vienas kitą žudo ir silpnėja ir dar leidžia Izraeliui gerai pabizniauti parduodant ginklus Iranui. Maskva pasipelno aprūpindama ginklais Iraką. Dar daugiau ginklų gamintojų mielai žvejoja šitame drums-tame vandenyje. Mat, abu klientai yra pinigingi, nes turi žibalo, kurį nesunku parduoti.

Vakarų pasaulio industrija ir susisiekimas sustotų vos po keletos mėnesių, jei būtų sustabdytas žibalo tiekimas. Užtat Vakarai yra priversti domėtis šituo religinio pobūdžio karu ir jo išdavimu.

Paskutiniu laiku Irakas pradėjo apšaudyti vežančius iš Irano žibalo laivus, kad tuo būdu Teherano valdytojai pradėtų kalbėti apie taiką, kada jiems pritruks pinigų karo vedimui.

Iranas neatsilieka: apšaudė laivus plaukiančius iš Arabijos. Laidų ir jų apdraudimo bendrovės nenori rizikuoti, žibalo transportas sumažėjo vienu penktadaliu ir, jei tie apšaudymai nesiliaus, gali visai sustoti.

Š. Amerika turi nusiuntusi į tą neramią zoną savo karo laivus, bet ko! kas vengia atvirai į tą karą įsi-

Persijos golfo dilema

Rašo Dr. Jonas Kunca

maišyt. Mat, amerikiečiai arabų akyse yra jų mirtinų priešų žydų draugai, kuriems nei vienas arabų kraštas nenori leisti naudotis karinėmis bazėmis, kad jį kiti arabai neapšauktų išdaviku. O rimtesnei amerikiečių intervencijai tokios bazės yra būtinos. Iki šiol tikimasi, kad Arabija ir jos kaimynai patys pajėgs su amerikiečių priešlėtvūnėm raketom apsaugoti laivus nuo puoliančių juos lėktuvų.

Vakarų pasaulis turi galvoti ir apie žibalo versmų ateitį. Visiem yra labai svarbu, kad žibalas nepatektų į fanatiškų islamo praktikuotojų rankas. Tokiu atveju žibalo kainos galėtų būti pakeltos, kad pakenktų "netikėliams" Vakaruose, arba iš viso žibalo pardavimas surištas su nepriimamais reikalavimais. Už tat Vakarai norėtų, kad santūresni irakiečiai šito karo nepralaimėtų ir neduotų progos islamo fanatikam paimti valdžią Irake ir kituose arabų kraštuose.

Atsitiktinai, tik dėl skirtingų priežasčių, Sovietų Sąjunga irgi nori išvengti tokios padėties. Dėl to siūnčia moderniškus ginklus Irakui. Jei laimėtų šitą karą Iranas,

fanatiško religingumo banga grasi-na pereiti Sovietų Sąjungos sienas ir sukeltų neramumus islamiškose sovietų respublikose. Maskva to nori būtinai išvengti.

Bet karo ilgumas ir jo pasėkos priklausys nuo ruošiamos masinės iranietų ofenzivos, kurioje dalyvaus apie 500.000 iranietų karių. Ne kaip jie yra paruošti. Turi vos 80 apsenusių modelių lėktuvų ir ki-

tas apsiginklavimas nėra aukšto lygio. Jei šis lemiamas puolimas nepasisektų, Teherano vadui neliks ką daugiau daryti ir jis bus priverstas padaryti taiką, kurią jau seniai jam siūlo Irakas.

Jei kartais tas masyvinis puolimas pasisektų, Irake būtų pastatyta Iranui draugiška valdžia ir islamiškas fanatizmas plėstųsi po visus arabų kraštus.

Ką tokiu atveju darytų Vakarai ir Rusija, sunku atspėti. Abi pusės iš anksto nori išvengti šitokios padėties.

Pabaltiečiai pas min. pirm. Bob Hawke

Federalinė Baltų Taryba (Baltic Council of Australia) pasikvietusi Krašto valdybų pirmininkus ir pabaltiečių atstovus iš kitų Australijos vietovių, gegužės 30 d. Canberroje Lietuvos klube turėjo posėdį, kuriame aptarė savo veiklą. Iš lietuvių tame posėdyje dalyvavo Kr. V-bos pirm. V. Bukevičius, vicepirm. ir Fed. Baltų Tarybos narys dr. B. Vingilis, Baltų Tarybos nariai K. Stašionis ir L. Cox, iš Melbourne Baltų komiteto pirm. A. Žilinskas ir iš Tasmanijos "Baltic News" redaktorius A. Taškūnas.

Vienas iš pagrindinių Baltų Tarybos tikslų dabar yra praveisti Australijos Parlamente, - Atstovų Rūmuose ir Senate rezoliuciją, liečiančią Baltijos kraštų apsisprendimo teisę ir žmogaus teisių įgyvendinimą Pabaltijyje.

Ta proga Ministeris Pirmininkas priėmė Pabaltiečių delegaciją, kuriai vadovavo Fed. Baltų Tarybos pirm. latvis Janis Ritenis; lietuviams delegacijoje atstovavo dr. B. Vingilis. Mr. Hawke labai šiltai priėmė pabaltiečius ir pareiškė, kad žmogaus Teisių klausimas jam labai rūpi; jis pats yra buvęs Maskvoje ir gerai žino, kad Sovietų Sąjungoje žmogaus teisės neegzistuoja. Jis yra gerai susipažinęs su pabaltiečių byla ir jų kraštų tragedija. Jo vyriausybė visuomet ir visuose kraštuose palaikys žmogaus Teisių įgyvendinimo principus. Pabaltiečių delegacijos priėmimas užtruko pusę valandos.

Delegacija aplankė ir opozicijos vadą Andrew Peacock ir Demokratai partijos vadą senatorių Don Chipp. Abu labai palankiai išklaušė pabaltiečių pageidavimus ir pažadėjo visokeriopą pagalbą.

Vakare Canberros klube įvyko bendri pietūs su australų parlamentarais. Viso dalyvavo 25 pabaltiečiai ir apie 20 parlamentarų, maždaug pusė darbiečių ir pusė opozicijos atstovų. Jų tarpe buvo Aviacijos ministeris Kim Beazley, Liberalų vadas Andrew Peacock, senatoriai: Graham Richardson, Peter Baume, Colin Mason ir eilė kitų atstovų bei senatorių. Pietų metu kalbėjo min. K. Beazley, Baltų Ta-

rybos pirm. J. Ritenis, sen. P. Baume, Liberalų vadas A. Peacock ir darbiečių sen. Graham Richardson. Kas buvo svarbiausia, kad visos partijos, tiek darbiečiai tiek liberalai žadėjo paremti abiejose Parlamente rūmuose pabaltiečių žmogaus Teisių rezoliuciją ir ją laikyti aukščiausia pavienių partijų politikos.

Dabar turime daug vilčių, kad rezoliucija Pabaltijo valstybių žmogaus Teisių įgyvendinimo reikalu bus pravesta greitai laiku Atstovų ir Senato rūmuose.

Šis kontaktas su Australų parlamentais yra labai svarbus įvykis mūsų politinėje veikloje ir ypatingai, pravedus rezoliuciją pabaltiečiai turės didesnę atsparos punktą kreiptis į australų vyriausybę dėl mūsų disidentų, ar prispaudos Pabaltijo kraštuose. Federalinė Baltų Taryba stengsis kasmet tęsti tokią sėkmingą bendradarbiavimą su australų vyriausybe ir parlamentu.

Pasikalbėjus su parlamentarais dėl Tautų Apsisprendimo Teisės, pasirodė, kad daugumas jų abejoja ar yra naudinga šiuo metu kelti Pabaltijo kraštų klausimą Jungtinių Tautų pilnates sesijoje. Tai reiktų iškelti tik tuo atveju, jeigu būtų galimybės tai praveisti. Šiuo laiku trečiasis pasaulis nėra tinkamai susipažinęs su Baltijos kraštų byla. Trečiojo pasaulio valstybės daugumoje atsirado po II pasaulinio karo ir neatsimena bei nežino Sovietų Sąjungos brutalaus užgrobi mo Pabaltijo valstybių. Čia ir yra svarbus uždavinys mūsų veiksniams ir mums draugiškų kraštų vyriausybėms supažindinti Trečiąjį pasaulį su Baltijos valstybių tragedija ir aplinkybėmis, kada tai įvyko. Tik tuomet mes galime tikėtis gauti Trečiojo pasaulio paramos mūsų laisvės bylai.

V. Bukevičius
ALB Krašto Valdybos pirmininkas

Nepriklausomos Lietuvos politinio veikėjo Augustino Voldemaro raštų antrąjį tomą išleido Čikagoje Lietuvos Atgimimo Sąjūdis A. Voldemaro šimtųjų gimimo metinių proga.

Dovanos giminėms Lietuvoje

Nauji pasikeitimai ir pertvarkymai siuntiniams į Lietuvą siūsti: Nuo 1 rugpjūčio siuntėjas jau negalės sumokėti maitą. Sena tvarka, sumokant maitą čia, siuntinių užsakymus priimame iki liepos 16-tos 1984 m. Visi seniau skelbti mūsų siuntiniai galioja.

Siuntinys Nr. 2 - 1984.

3 m. šilkinio aksomo suknelei; 3 m. labai geros vilnonės medžiagos eilutei; 2 sv. vilnonių siūlų, 3 vilnonės gėlėtos skarelės, 1 didelė vilnonė plona gėlėta vakarinė skara; nepermatomo nailono medžiaga suknelei; 1 pora "wrangler" rum buoto aksomo jeans; 1 pora denim jeans.

Šio siuntinio kaina su maitu ir persiuntimu \$ 450.

Į šį siuntinį dar galima dadėti 7 svarus įvairių prekių:

Zemiau siūlom keletą naudingesnių dalykų (kaina su maitu):

Dirbtinio minko kailis paltui, De lux, sveria 6 sv.	\$ 100
Jeans, rumbuoto aksomo "Wrangler" arba "Levi"	\$ 42
Vyriškas arba moteriškas megstinis	\$ 50
Vilnonė arba šilkinė skarelė	\$ 12
Telescopic lietsargis	\$ 12
Vyriški arba moteriški pusbačiai	\$ 48
Puiki suknelei medžiaga	\$ 40
Šilkinio aksomo medžiaga suknelei, 3 m.	\$ 60
Aksomo medžiaga kostiumui, dvigubo pločio, 3 m.	\$ 76
Angliška vilnonė eilutei medžiaga, 3 m.	\$ 70
Angliška vilnonė medžiaga eilutei, 3 m.	\$ 80
Angliška vilnonė medžiaga eilutei, 3 m.	\$ 100

Sie produktai galima siūsti su rūbais: 1 sv. arbatos - \$ 8, 1 sv. nescafés - \$ 12, 2 sv. pupelių kavos - \$ 14, 1 sv. šokolado \$ 7, 40 cigarečių - \$ 5.

Sudarant siuntinį savo nuožiūra pridėti persiuntimui \$ 60

Siunčiame pramogines ir kitokias muzikos plokšteles.

BALTIC STORES CO.

(Z. Juras)

11 London Lane, Bromley, Kent, BR1 4HB, England. Tel. 01 460 2592.

Socialinės Globos Moterų Draugija Melbourne ruošia tradicinį

JONINIŲ BALIŲ

birželio 23 d., šeštadienį, 7 val. vak.

MELBOURNO LIETUVIŲ NAMUOSE

Gros gera muzika, bus skani vakarienė ir turtinga loterija.

Bilietai kaina \$ 12 asmeniui, \$ 10 pensininkam ir jaunimui

Bilietai užsakomi pas V. Morkūniene, tel. 523 5957 ir E. Šeikiene, tel. 277 1478.

Kviečiame visus iš arti ir iš toli ir tikim sulaukti.

LAIŠKAS MOTERIMS

Turiu jau seniai sumanytą kreiptis į moteris, kur jos begyventų, jungtis į bendrą - viešą jungtinį Rožančiaus kalbėjimą. Valandos ne galima nustatyti, gyvename išblaškyti po visą pasaulį, bet galima nustatyti dieną. Tai būtų, kaip Kryžiaus kelias lietuvių per Rožančių už vargstančios ir laisvės trokštančios Lietuvos.

Lietuvoje mūsų tautiečiai persekiojami dėl tikėjimo. Laisvajame pasaulyje lietuviai veda politinę kovą už laisvę mūsų tėvynės. Mes, moterys, turime padėti Rožančiaus maldos galia.

Neseniai teko skaityti "The Universe", Anglijos katalikų laikraštį, tikrą atsitikimą. Po II pasaulinio karo keturios valstybės užėmė Austriją. Sovietai tik vieni atsisakė iš ten pasitraukti. Ir štai kas atsitiko. Austrų katalikų kunigas su 200.000 maldininkų nuvyko prie Marijos šventovės ir ten kalbėjo Rožančių už Austrijos laisvę. Po kelių savaitių, be jokių pasiaiškinimų ir priežasčių, sovietai paliko kraštą. Tam kunigui mirus, ant jo kapo nebuvo jokių gėlių, bet tik vienas vainikas su užrašu: "Nuo visos Austrijos".

Kas žino, gal Rožančiaus malda išgelbės ir Lietuvą?

Dar skaičiau tame pačiame laikraštyje apie Lietuvoje parašų rinkimą kun. S. Tamkevičiui ir kun. A. Svarinskui išlaisvinti. Surinkta 132.000 parašų, iš kurių 22 pasirašė savo krauju. Tą dieną teisingumo ministras per televiziją pranešė, kad parašų rinkėjai bus nubausiti ir grąsino net ištrėmimo. Mūsų vargstantieji lietuviai aukojasi ir nesibijo kalėjimo ir ištrėmimo.

Iš Lietuvos istorijos žinome, kiek lietuvių moteris - motina nusipelnė tautiškiškumui ir religijai išlaikyti, ji tą patį darbą atlieka ir dabar, tiek Lietuvoje, tiek išeivijoje. Todėl aš kreipiuosi į moteris, kurios jau iš praeities yra lyg uolos, kovojančios už religiją. Aišku negalima užimirti ir vyrų, kurie aukojasi savo gyvybe už Lietuvos nepriklausomybę ir dabar aukojasi Lietuvoje.

Gyvename laisvuose kraštuose, kur tikinčiųjų niekas nepersekioja.

Turime organizuotis Rožančiaus maldai. O gal šv. Marija padės, kaip Austrijoje.

Aš, Siluvos Marijos Moterų Draugijos vardu, Wolverhamptone, Anglijoje, kviečiu visus savo tautiečius, nesvarbu kuriame krašte - žemyne begyventų. Norėčiau, kad būtų vienodumas, kur begyventume, viešai jungtumės bendra malda už mūsų vargstančios tėvynės laisvę.

Mes žinome, kad kas pirmas mėnesio šeštadienis yra skiriamas šv. Marijai. Toji diena turi būti mūsų vieningai maldai Rožančiaus kalbėjimui. Gal ta mūsų malda pogrindžio spaudos keliu pasieks laisvės išsilgusius tautiečius ir sujungs kartu. Tai nepaprastas moralinis ir dvasinis pakilimas.

Mes čia, Anglijoje, pradėjome Rožančių birželio 2-ąją, kol mano laiškas pasieks įvairius kraštus, prašyčiau pradėti liepos 7 d. ir vis pirmą šeštadienį, kas mėnesį

Geriausiai rinkytis į bažnyčias ar koplyčias kolektyviai bei viešai, nes "Kur yra du ar trys, Aš esu tarp jų" - Kristaus žodžiai.

Taigi, junkimės į bendrą viešą jungtinį Rožančiaus šv. Marijos garbei kalbėjimą pirmą šeštadienį, kas mėnesį, kol Lietuva bus laisva!

N. Narbutienė, Anglija

RELIGINĖ ŠALPA

Lietuvių Katalikų Religinei Šalpai dėl persekiojamos Lietuvos Bažnyčios per ALK Federacijos Įgaliotinę ir Sale Seniūnę Elena Eskirtienę aukojo po \$ 20 V. Čižauskienė, A. E. Eskirtai, \$ 6 O. K. Butkai, po \$ 5 V. Balsevičius, K. Barva, Dalia Elison (Valytė), V. Norkus, O. B. Vitkauskai.

Visiems aukotojams ir prisijungusiems E. Eskirtienei nuoširdus acių.

A. Bakaitis
Vajaus Iždininkas

LIEUVIŲ KOOPERATINĖ KREDITO DRAUGIJA „TALKA“ LTD.

● Moka už indėlius (deposits) 9% metinių palūkanų.

Už terminuotus indėlius:

Aukštesni procentai mokami automatiškai pasiekus nustatytas sumas.

nuo \$ 100 iki \$ 10.000 — 12%
nuo \$ 10.000 iki \$ 20.000 — 13%
nuo \$ 20.000 ir daugiau — 14%

Terminuoti indėliai priimami tik pilniais \$ 100 ir turi išbūti iki finansinių metų galo, t. y. birželio 30 d. Už atsiimtą term. ind. metų bėgyje — 6%. Procentai užskaitomi už kiekvieną pilną kalendorinį mėnesį finansinių metų gale ir įrašomi į einamąsias sąskaitas. Už įnašus (shares) iki 17% dividendo.

● Teikia paskolas iki \$ 30.000 įkeičiant nekilm. turta, asmenines paskolas su garantuotojais iki \$ 5000 ir be jų iki \$ 2000. Procentai už visas paskolas užskaitomi kas 3 mėn.

● Įstaiga veikia:

Melbourne šeštadieniais nuo 10 iki 2 val. pp., sekmadieniais nuo 1.30 pp. iki 3 val. pp., Lietuvių Namai, 50 Errol St., North Melbourne, Tel. 328 4957.

Informacijos dar teikiamos pirmadieniais ir antradieniais nuo 9 val. ryto iki 2 val. pp.

Pašto adresas: "TALKA", Box 4051, GPO, Melb. 3001.

Adelaidėje sekmadieniais nuo 1 iki 3 val. p.p. Lietuvių Namuose. Pašto adresas: TALKA, Lietuvių Namai, 6 Eastry St. North Melbourne, SA 5067.

Sydneyje sekmadieniais nuo 2 val. iki 4 val. pp. Lietuvių Klubo patalpoje 16 - East Terrace, Bankstown NSW.

MELBOURNAS

ŠAULIŲ VEIKLA

Birželio 3 d. Lietuvių Namuose vyko Šaulių metinis susirinkimas, pirmininkavo Viktoras Pleškūnas — Šaulių pirmininkas, sekretoriavo šaulė L. Lipkevičienė. Darbotvarkė buvo gana plati, kuriai praversti reikėjo sumanumo, prisilaikymo Statuto, demokratinio sąmoningumo. Pirmininkaujantis leido pasisakyti be jokios diskriminacijos, susirinkimas buvo darbingas, priimdamas svarbius nutarimus kultūrinėje ir tautinėje veikloje. Tylos minute pagerbti metų bėgyje mirę šauliai ir žuvusieji už Lietuvos laisvę. Nutarta rengti kultūrinę popietę, dalyvauti visuose tautiniuose minėjimuose vieningai, uniformotai. Šaulių moto yra išlaikyti lietuvių kalbos tęstinumą išeivijoje, padėti moraliai ir materialiai jaunimui. Australijos Jaunimo Sąjunga pradėjo leisti Jaunimo Žinias lietuvių ir anglų kalbomis. Jaunimas neturėdamas pinigų tam reikalui, kreipėsi su prašymu į Šaulių kuopą pagalbos. Kuopa sutiko spausdinti ir padėti jaunimui. Šauliai turėjo kopijavimo mašiną savam "Lietuva lietuviams" biuleteniui, bet spausdinti dar kitą leidinį, buvo permažas. Susirinkimas nutarė pirkti didesnę spausdinimo mašiną, kas jau ir padaryta! Mūsų, Šaulių vicepirmininkas ir spausdintuvas Juozas Kvietelaitis sumokėjo savo pinigais už mašiną. Tokiam dosniam Juozui Šaulių kuopa labai dėkinga. Šaulys J. Kvietelaitis jau ne pirmą kartą didelę auką davė. Anksčiau paaukojo tūkstantį dolerių Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongreso atstovams. Susirinkimas atkreipė dėmesį į 1987-88 m. organizuojamą Pasaulio Lietuvių Jaunimo Kongresą Australijoje. K. Prašmutui pasiūlius, kad Šaulių kuopa įsteigtų PLJ Kongreso reikalavimą sąskaitą Talkoje buvo priimta ir sąskaitos atidarymui pradžia davė \$ 25. Susirinkimas nutarė iš visų savo parengimų pusę pelno skirti šiai Kongreso sąskaitai ir rinkti aukas šiam tikslui. G. Zvinkaiui atsisatydinus iš Kuopos sekretoriaus, susirinkimas išrinko naują sekretorių J. Vizbarą. Kuopos dvi šaulės pakeltos į Garbės narses. Tai šaulė Erna Lipčienė — Šaulių motina, už nenuilstamą darbą ruošiant pietus ir kitus mūsų parengimus, ir šaulė Laima Lipkevičienė už pagalbą rašant anglų kalba peticijas parlamentarams, am basadoriams, vyskupams, Popiežiui, net ir Kremliui dėl skriaudžiamų lietuvių Baltgudijoje. Susirinkimas baigtas Lietuvos himnu.

K. Prašmutas
DLK Vytenio Šaulių Kuopos
Įgaliotinis

PABALTIJŲ PARODA OLANDIJOJE

Olandijoje yra rengiama kilnajoji paroda apie Pabaltijo kraštus nuo II pasaulinio karo pradžios 45-mečio proga. Jos tikslas supažindinti svetimtaučių visuomenę su tomis tragiškomis aplinkybėmis, kuriose trys nepriklausomos Pabaltijo valstybės - Lietuva, Latvija ir Estija, tapo dviejų to meto didžiųjų - nacių Vokietijos ir Sovietų Sąjungos slapto suokalbū aukomis ir juo pasiremiant vėliau buvo prievartiniai įjungtos į Sovietų Sąjungą.

Siem tragiškiem įvykiams pailiustruoti yra rengiama plati dokumentacija: pradedant slaptais Molotovo ir Ribbentropo pasirašytos sutarties protokolais, liečiančiais Pabaltijį ir baigiant dokumentais, liudijančiais sovietų vyriausybės klastą okupuojant ir vėliau prijungiant Pabaltijo kraštus.

Kita dokumentacija lies masinius pabaltiečių trėmimus į Sibirą karo metu, nacių okupacijos laikotarpi, pokario metais vykusių lietuvių rezistencinę kovą prieš sovietus.

Bus surengtas atskiras skyrius apie dabar Pabaltijyje vykdomus žmogaus teisių pažeidimus, ypač religinės laisvės varžymus. Jame bus išstatyti ir lietuvių pagrindinės spaudos pavyzdžiai.

Parodą rengia Olandijos lietuvių bendruomenė, kurios veikliausias atstovas yra žurnalistas Izaakas Kaplanas ir Amsterdamo universiteto Rytų Europos skyrius.

Kilnojamąją parodą apie Pabaltijo kraštus numatoma surengti Amsterdame ir Roterdame, vėliau ją perkeltiant į Briuselį ir Paryžių.

DLK VYTENIO ŠAULIŲ KUOPA MELBOURNE SKELBIA:

Kurkime tik lietuviškas šeimas! Pirslys "Vytenis" padės Jums surasti lietuvių kilmės pageidaujama asmenį net ir kituose kontinentuose. Todėl kas ieško gyvenimo draugo ar draugės, rašykite "Vyteniui".

Pridėkite trumpą biografiją bei ko pageidaujate. Paslaptis bus išlaikyta. Laiškus rašykite lietuviškai arba kokia kalba jūs galite. "Vytenio" išlaidoms padengti atsiųskite \$ 20 čekį.

"Vytenis", Box 4861
Melbourne 3001,
Victoria, Australia.

REMK AUSTRALIJOS LIEUVIŲ FONDA

nes jo tikslas yra: — Skatinti, remti ir puoselėti lietuvių tautinę kultūrą, mokslą, švietimą, meną ir kitas lietuvių kultūrinę apraiškas.

Fondą stiprinsime ir jį ugdydysime, jei įvairiomis progomis jam aukosime, stosime juo nariais ir nepamiršime jo surašydami testamentus. Testamentuose reikia įrašyti tiksliai angliškąjį Fondo pavadinimą ir adresą:

AUSTRALIAN LITHUANIAN FOUNDATION INC.
50 Errol Street, North Melbourne, Victoria.

AL Fondo Valdyba